

NÂNG CAO Ý THỨC PHÁP LUẬT CHO HỌC VIÊN Ở CÁC NHÀ TRƯỜNG QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

Trần Văn Thân, Trần Triệu Phú, Trần Ngô Khánh An
Tiểu đoàn 4, Trường Sĩ quan Lục quân 2

Tóm tắt: Bài viết này phân tích vai trò quan trọng của việc nâng cao ý thức pháp luật cho học viên tại các Nhà trường trong Quân đội. Thông qua các biện pháp giáo dục pháp luật, bài viết đề xuất các giải pháp cụ thể nhằm xây dựng một môi trường học tập, rèn luyện pháp luật hiệu quả cho học viên, góp phần vào sự nghiệp xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ và hiện đại.

Từ khóa: Nâng cao ý thức, quân đội, giáo dục pháp luật

ENHANCING LEGAL AWARENESS AMONG STUDENTS IN MILITARY SCHOOLS TODAY

Tran Van Than, Tran Trieu Phu, Tran Ngo Khanh An
4th Battalion, Army Officer Training School No. 2

Abstract: This article analyzes the crucial role of enhancing legal awareness among students in military educational institutions. Through legal education measures, the article proposes specific solutions to build an effective legal learning and training environment for students, thereby contributing to the development of a revolutionary, regular, elite, and modern military.

Keywords: Legal awareness enhancement, military, legal education

Nhận bài: 20/04/2025

Phản biện: 21/05/2025

Duyệt đăng: 24/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Nâng cao ý thức pháp luật cho học viên là nhiệm vụ quan trọng trong quá trình giáo dục, đào tạo tại các nhà trường quân đội. Ý thức pháp luật không chỉ góp phần xây dựng bản lĩnh chính trị, đạo đức, lối sống chuẩn mực cho người quân nhân, mà còn bảo đảm kỷ luật, kỷ cương và hiệu quả trong thực hiện nhiệm vụ. Trong bối cảnh hiện nay, yêu cầu về xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại đặt ra đòi hỏi cao hơn đối với việc chấp hành pháp luật một cách nghiêm túc, tự giác. Bài viết này phân tích vai trò của ý thức pháp luật trong môi trường quân đội, đồng thời đề xuất các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác giáo dục pháp luật cho học viên tại các nhà trường quân đội hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Ý thức pháp luật và tầm quan trọng trong môi trường Quân đội

Nâng cao ý thức pháp luật là một yếu tố quan trọng trong quá trình giáo dục và đào tạo học viên tại các Nhà trường trong Quân đội. Điều này không chỉ liên quan đến việc trang bị kiến thức pháp lý cho học viên mà còn góp phần xây dựng nhân cách, phẩm chất đạo đức, và ý thức chấp hành pháp luật trong cả học tập và công tác. Một xã hội phát triển bền vững không thể thiếu một thế hệ trẻ có nhận thức đúng đắn về pháp luật và trách nhiệm đối với cộng đồng.

Trong môi trường quân đội, việc tuân thủ pháp luật không chỉ có ý nghĩa đối với sự phát triển của từng cá nhân mà còn tác động trực tiếp đến sự ổn định và hiệu quả trong hoạt động quân sự. Các Nhà trường Quân đội không chỉ là nơi đào tạo ra những học viên, mà còn là môi trường giáo dục lý tưởng để học viên hình thành và rèn luyện những phẩm chất, đạo đức cần thiết cho việc bảo vệ Tổ quốc.

2.2. Vai trò của việc nâng cao ý thức pháp luật đối với học viên Quân đội

Thứ nhất, khẳng định vị trí chiến lược trong công tác giáo dục quốc phòng và an ninh

Môi trường học đường tại các Nhà trường trong Quân đội có ảnh hưởng lớn đến ý thức pháp luật của học viên, vì đây là nơi các học viên được huấn luyện và rèn luyện về các nguyên lý cơ bản của pháp luật, đặc biệt là các quy định trong lĩnh vực quốc phòng, an ninh. Trong bối cảnh đất nước đang hướng tới xây dựng quân đội chính quy, tinh nhuệ, hiện đại, việc trang bị cho học viên những kiến thức pháp luật vững chắc là rất cần thiết.

Thứ hai, tạo nền tảng cho việc thực thi pháp luật trong hoạt động quân sự

Trong các Nhà trường Quân đội, mọi hoạt động, từ huấn luyện, chiến đấu, giáo dục, đào tạo đến công tác quản lý đều phải tuân thủ một hệ thống pháp luật nghiêm ngặt và các quy định, quy chế. Mỗi học viên phải nhận thức rõ trách nhiệm

của mình trong việc thực thi các quy định pháp lý, từ đó đảm bảo một môi trường quân đội kỷ cương, đoàn kết, hiệu quả.

Thứ ba, phát triển phẩm chất và năng lực cá nhân của học viên

Việc nâng cao ý thức pháp luật cũng góp phần giúp học viên Quân đội phát triển các phẩm chất đạo đức, xây dựng nhân cách trong sáng, trung thực, liêm chính, và có trách nhiệm đối với cộng đồng. Đây là những phẩm chất cần thiết không chỉ trong môi trường Quân đội mà còn trong xã hội, trong gia đình, và trong các mối quan hệ xã hội khác.

2.3. Giải pháp

Để nâng cao ý thức pháp luật cho học viên tại các Nhà trường Quân đội, các biện pháp cần được thực hiện một cách đồng bộ, có kế hoạch và mục tiêu cụ thể. Dưới đây là một số giải pháp cơ bản cần thiết.

Một là, tạo dựng môi trường văn hóa pháp luật trong các Nhà trường Quân đội

Môi trường học tập, sinh hoạt tại các Nhà trường Quân đội có tác động mạnh mẽ đến việc hình thành ý thức pháp luật của học viên. Một môi trường văn hóa pháp luật tốt sẽ giúp học viên không chỉ tiếp nhận kiến thức mà còn có thể ứng dụng và rèn luyện các kỹ năng cần thiết trong thực tiễn. Điều này đòi hỏi các nhà trường phải xây dựng và duy trì một không gian học tập, sinh hoạt tích cực, nơi pháp luật được xem như một chuẩn mực đạo đức, một công cụ để giải quyết mọi vấn đề phát sinh trong môi trường Quân đội. Các Nhà trường Quân đội có thể tổ chức các buổi sinh hoạt ngoại khóa, hội thảo, và những cuộc thi về kiến thức pháp luật nhằm khuyến khích học viên tự tìm hiểu và làm rõ những vấn đề pháp lý trong quân đội và trong đời sống xã hội.

Hai là, gắn kết giáo dục pháp luật với nhiệm vụ học tập và rèn luyện của học viên

Việc giảng dạy và học tập pháp luật trong các Nhà trường Quân đội cần phải được triển khai một cách toàn diện, gắn liền chặt chẽ với thực tiễn công tác, rèn luyện và nhiệm vụ cụ thể của học viên. Pháp luật không thể chỉ được tiếp cận dưới dạng lý thuyết khô khan trong giáo trình, mà phải trở thành một phần sống động trong quá trình học tập, sinh hoạt và thực thi nhiệm vụ hàng ngày của mỗi quân nhân tương lai. Các học viên không chỉ cần nắm vững hệ thống quy phạm pháp luật, đặc biệt là pháp luật liên quan đến quốc phòng, an ninh, mà còn phải được đặt vào những tình huống

giả định hoặc thực tiễn cụ thể để rèn luyện kỹ năng xử lý tình huống, ứng xử đúng pháp luật. Việc này giúp họ hình thành tư duy pháp lý, nâng cao ý thức pháp luật và từng bước xây dựng thói quen chấp hành pháp luật một cách tự giác, nghiêm túc.

Trong quá trình huấn luyện quân sự, các quy định về an toàn thao trường, quản lý và bảo vệ tài sản công, sử dụng vũ khí, trang thiết bị hay chế độ sinh hoạt nội bộ đều là những biểu hiện cụ thể, sinh động của pháp luật. Việc học viên tuân thủ nghiêm các quy định này không chỉ thể hiện tinh thần kỷ luật mà còn chính là một hình thức học tập và thực hành pháp luật hiệu quả, góp phần giáo dục nhân cách quân nhân, xây dựng phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống chuẩn mực. Qua đó, công tác giáo dục pháp luật trong Nhà trường Quân đội không còn mang tính hình thức mà thực sự trở thành một phần thiết yếu trong quá trình đào tạo đội ngũ sĩ quan, cán bộ có bản lĩnh, năng lực và phẩm chất toàn diện.

Ba là, phát huy vai trò gương mẫu của cán bộ giảng viên và quản lý, chỉ huy các cấp

Để thực sự trở thành tấm gương sáng cho học viên noi theo, đội ngũ cán bộ giảng viên và quản lý, chỉ huy các cấp trong các Nhà trường Quân đội cần phải đóng vai trò tiên phong, gương mẫu trong việc thực hiện, phổ biến và chấp hành nghiêm chỉnh pháp luật. Họ không chỉ là những người truyền đạt kiến thức, mà còn là hình mẫu cụ thể về phẩm chất đạo đức, tư cách người quân nhân cách mạng, và đặc biệt là ý thức tuân thủ pháp luật trong mọi mặt công tác và đời sống. Sự nhất quán giữa lời nói và hành động của cán bộ giảng viên chính là yếu tố tạo dựng niềm tin, sự kính trọng và từ đó khơi dậy động lực học tập, rèn luyện ở học viên. Trong môi trường quân đội, nơi kỷ luật là sức mạnh, hình ảnh người thầy, người quản lý nghiêm túc, bản lĩnh, sống và làm việc theo pháp luật sẽ có sức lan tỏa lớn, tác động trực tiếp đến nhận thức và hành vi của thế hệ quân nhân tương lai.

Đồng thời, các cán bộ giảng viên, quản lý, chỉ huy không nên chỉ truyền tải các quy định một cách khô cứng, mà cần linh hoạt lồng ghép những tình huống thực tế, những trải nghiệm cá nhân hoặc tập thể trong quá trình công tác, quản lý, chỉ huy đơn vị để minh họa cho bài học pháp luật. Việc chia sẻ những câu chuyện về việc xử lý vi phạm, giải quyết mâu thuẫn nội bộ theo đúng quy định, hay tổ chức các hoạt động quân sự gắn liền với pháp luật sẽ giúp học viên nhận thức rõ hơn

về vai trò của pháp luật trong thực tiễn. Những bài học cụ thể, gần gũi như vậy vừa giúp nâng cao tính hấp dẫn của nội dung giảng dạy, vừa nuôi dưỡng trong học viên tinh thần thượng tôn pháp luật, góp phần hình thành nhân cách quân nhân mẫu mực, vững vàng trước mọi thử thách.

Bốn là, đẩy mạnh công tác kiểm tra, giám sát và xử lý vi phạm pháp luật

Việc nâng cao ý thức pháp luật trong môi trường các Nhà trường Quân đội không thể tách rời khỏi công tác giám sát chặt chẽ và xử lý nghiêm minh, công bằng đối với mọi hành vi vi phạm pháp luật. Pháp luật chỉ thực sự có giá trị khi được thực thi nghiêm túc, không có ngoại lệ, không có vùng cấm, và điều này đòi hỏi phải có một cơ chế kiểm tra, giám sát nội bộ hiệu quả, thường xuyên và toàn diện. Các Nhà trường Quân đội cần chủ động xây dựng và hoàn thiện hệ thống giám sát pháp luật một cách khoa học, từ cấp đơn vị đến toàn trường, bảo đảm mọi hành vi vi phạm dù nhỏ nhất cũng không bị bỏ lọt. Đây không chỉ là biện pháp răn đe, mà còn là một hình thức giáo dục trực tiếp, giúp học viên hiểu rằng pháp luật là tối thượng và ai cũng phải chịu trách nhiệm trước hành vi của mình.

Đặc biệt, việc thành lập và duy trì hoạt động kiểm tra nội bộ trong cả huấn luyện quân sự lẫn sinh hoạt học đường là một giải pháp thiết thực và cần thiết. Những đội ngũ này cần hoạt động với tinh thần khách quan, công tâm, không thiên vị, không nể nang, nhằm phát hiện kịp thời các hành vi vi phạm quy định về kỷ luật, nội quy, an toàn, bảo mật và nhiều lĩnh vực khác. Từ đó, việc xử lý cần được tiến hành đúng quy trình, rõ ràng, minh bạch và có tính giáo dục cao, giúp người vi phạm nhận ra sai lầm và tự giác sửa chữa, đồng thời răn đe, cảnh

tỉnh những người khác. Một môi trường học tập và sinh hoạt nghiêm túc, kỷ luật, thượng tôn pháp luật sẽ là nền tảng quan trọng để hình thành nên những người quân nhân bản lĩnh, có trách nhiệm và phẩm chất chính trị, đạo đức vững vàng.

Năm là, tăng cường sự phối hợp giữa các tổ chức trong việc giáo dục pháp luật

Sự phối hợp nhịp nhàng giữa các tổ chức trong các Nhà trường Quân đội là yếu tố quan trọng giúp nâng cao hiệu quả công tác giáo dục pháp luật. Các tổ chức này bao gồm đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý, các tổ chức đoàn thể và học viên. Mỗi tổ chức có một nhiệm vụ và chức năng riêng, nhưng nếu phối hợp tốt với nhau, sẽ tạo ra một lực lượng mạnh mẽ, góp phần vào việc giáo dục pháp luật toàn diện cho học viên. Các buổi sinh hoạt chính trị, các cuộc thi tìm hiểu pháp luật có thể được tổ chức với sự tham gia của cả các tổ chức đoàn thể, từ đó nâng cao tinh thần đoàn kết và ý thức chấp hành pháp luật trong cộng đồng học viên.

III. KẾT LUẬN

Việc nâng cao ý thức pháp luật cho học viên ở các trường đại học, cao đẳng quân đội là một nhiệm vụ quan trọng, góp phần xây dựng một quân đội vững mạnh, tinh nhuệ và hiện đại. Để làm được điều này, cần có một sự phối hợp đồng bộ giữa các biện pháp giáo dục pháp luật, sự gương mẫu của cán bộ lãnh đạo và giảng viên, cũng như một hệ thống giám sát và xử lý nghiêm ngặt các hành vi vi phạm pháp luật. Chỉ khi các yếu tố này được kết hợp chặt chẽ, chúng ta mới có thể tạo ra một môi trường học tập, rèn luyện pháp luật hiệu quả, góp phần thực hiện thắng lợi mục tiêu xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ và hiện đại.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Văn kiện Đại hội Đại biểu Toàn quốc lần thứ XIII của Đảng, Nxb CTQG Sự thật, Hà Nội, 2021.
2. Bộ Quốc phòng, Chỉ thị 103/CT-BQP, về tiếp tục tăng cường quản lý, giáo dục chấp hành kỷ luật và bảo đảm an toàn trong Quân đội nhân dân Việt Nam, Hà Nội, 2019.
3. Quốc hội nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, Luật An ninh mạng, Nxb Chính trị Quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2018.